2026. MÁRCIUS / 3. szám

Módszertani Futár

LELKI MORZSÁK • ADATVÉDELMI KALAUZ • MUNKAÜGYI IRÁNYTŰ • SZAKMAI SZABÁLYZÓK • ÉLETVITEL TANÁCS • MENTÁLHIGIÉNÉS KALAUZ • MÓDSZERTANI KITEKINTŐ • JÓGYAKORLAT GYŰJTEMÉNY

ISSN 2939-7235

Katolikus Módszertani Központ

SZOCIÁLIS • SZAKMAFEJLESZTÉS •

Lelki morzsák

Nagyböjt – a csend iskolája

A nagyböjt évről évre meghívás. Nem látványos, nem sürgető, inkább halk és kitartó. Olyan, mint amikor valaki finoman megérinti a vállunkat, és azt mondja: állj meg egy pillanatra. Nézz rá az életedre. Nézz rá a szívedre.

A segítő hivatásban élők számára ez az időszak különösen is beszédes. Mindennapjaink tele vannak találkozásokkal, döntésekkel, felelősséggel. Gyakran mások szükségletei határozzák meg az időnket, a figyelmünket, az energiánkat. A nagyböjt azonban arra emlékeztet, hogy miközben mások életének támaszai vagyunk, nekünk magunknak is szükségünk van belső forrásra.

Az Egyház ősi gyakorlata – imádság, böjt, alamizsna – ma is érvényes út. Nem azért, mert hagyomány, hanem mert emberi.

Az imádság nem elsősorban szavak sokasága, hanem jelenlét. Talán csak néhány perc csend a nap elején. Egy rövid fohász a műszak közepén. Egy hálaadó gondolat este. A rendszeresség fontosabb, mint az időtartam. A csendben lassan elcsendesedik a belső zaj is, és tisztábban halljuk, mire hív az Isten.

A böjt segít rendet tenni a vágyaink között. Nem önsanyargatás, hanem szabadsággyakorlat. Amikor tudatosan lemondunk valamiről – legyen az étel, túlzott információfogyasztás vagy éppen a panaszkodás –, megtapasztaljuk, hogy nem a szokásaink uralnak bennünket. A böjt felszabadít a túlzások alól.

Az alamizsna pedig túlmutat az anyagiakon. A segítő szakmában dolgozók nap mint nap gyakorolják a „szív alamizsnáját", az időt, a figyelmet, a türelmet. A nagyböjt arra hív, hogy ez tudatosabbá váljon. Hogy ne rutinból, hanem belső odafordulásból fakadjon.

A nagyböjt a belső rendrakás ideje. Mit hordozok magamban, ami felesleges teher? Haragot, csalódást, kimondatlan sérelmeket? Mit kellene elengednem ahhoz, hogy könnyebbek legyenek a lépteim?

A feltámadás öröme nem egyik napról a másikra születik. A csendből, az apró döntésekből, a hűséges kitartásból növekszik. A nagyböjt nem elvesz, hanem helyet készít. Helyet a békének. Helyet a reménynek. Helyet annak az örömnek, amely nem a körülményektől, hanem a szív mélyéről fakad.

Szerző: Kepes Anita

ISSN 2939-7235

A folyosón megkérdezték – mit mondhatok és mit nem?

A legtöbb adatvédelmi kérdés nem íróasztalnál születik, hanem útközben: a folyosón, az udvaron, egy gyors műszakváltás közben. Ez a cikk ezekről a helyzetekről szól – azokról a pillanatokról, amikor segíteni szeretnénk, de közben döntést is hozunk. Gyakran néhány másodperc alatt.

Szinte minden intézményben előfordul. Megállítanak a folyosón, az udvaron, a bejáratnál. Egy hozzátartozó, egy ismerős arc, egy aggódó kérdés:

„Mondja, hogy van most az édesanyám?"
„Jobban van már?"
„Mikor engedik haza?"

Nincs időpont, nincs iroda, nincs előkészített beszélgetés. Csak egy gyors kérdés, gyakran szeretetből, aggodalomból. És ott állunk, néhány másodperc alatt döntést hozva.

Ilyenkor nem jogszabályokra gondolunk. Segíteni szeretnénk. Megnyugtatni. Jelen lenni. Mégis: ezek a pillanatok tipikus adatvédelmi helyzetek. A legtöbb adatvédelmi döntés nem hivatalos környezetben születik.

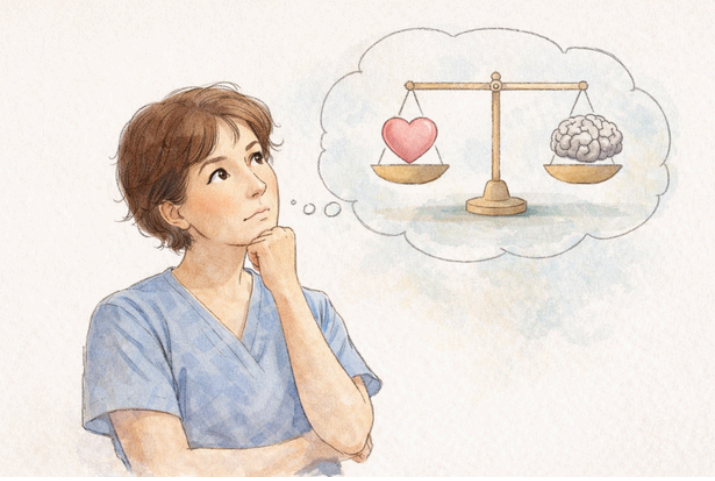

A folyosón feltett kérdés azért különösen nehéz, mert minden egyszerre van jelen: az emberi kapcsolat, az információ iránti igény – és az a felelősség, hogy amit tudunk, nem feltétlenül mondhatjuk tovább.
Nem minden kérdés jogosulatlan. A hozzátartozók természetesen érdeklődhetnek. A bizonytalanság ott kezdődik, amikor nem egyértelmű, ki kérdez, milyen minőségben, és milyen részletességgel.

Sokszor nem az a kérdés, hogy egyáltalán mondhatunk-e valamit, hanem az, mit és hogyan.

ISSN 2939-7235

Egy általános, megnyugtató mondat sok esetben elegendő lehet. Részletek, konkrét állapotleírás, diagnózis azonban már nem biztos.

Ilyenkor segíthet néhány egyszerű belső kérdés:

– Biztos vagyok benne, hogy jogosult a kérdező?
– Olyan helyen beszélünk, ahol mások is hallhatják?
– Amit most elmondanék, valóban az ellátott érdekét szolgálja?

Ha bizonytalanok vagyunk, teljesen rendben van határt húzni – udvariasan és emberi módon. Például így:

„Általánosságban jól van, de részletekről most itt nem tudok beszélni."

„Egyeztessünk egy időpontot, amikor nyugodt körülmények között át tudjuk beszélni."

Ez nem elutasítás. Ez felelősség.

Az adatvédelem ilyenkor nem akadály, hanem védelem – az ellátotté és a miénk is. Megóv attól, hogy akaratlanul olyan információt adjunk át, amelyet nem ebben a helyzetben kellene.

A folyosói kérdések mindig velünk lesznek. Nem lehet és nem is kell őket megszüntetni. De lehet rájuk felkészülni. Úgy, hogy a segítő szándék megmaradjon, és közben a bizalom se sérüljön.

Az adatvédelem itt nem szabály, hanem gyakorlat. Apró döntések sorozata, amelyek együtt biztonságot teremtenek. Mert amit ránk bíznak, az nem információ – hanem bizalom.

Szerző: Dr. Medveczky Zoltán
Adatvédelmi tisztviselő (DPO)

ISSN 2939-7235

A besorolás dilemmája emberközelből

Reggel van. Az iroda még csendes, a kávé illata lassan betölti a teret. Az asztalon egy önéletrajz. Új munkatárs érkezik az idősotthonba – lelkes, tapasztalt, elhivatott.

Jó érzés, mert valóban időszerű volt már az érkezése. Az elmúlt időszakban volt feladat bőven, mindenki igyekezett helytállni, megoldani, áthidalni a nehézségeket. Amikor végre bővül a csapat, természetes a megkönnyebbülés. Ugyanakkor ilyenkor kezdődik egy másik, csendesebb, de annál fontosabb feladat is: az új dolgozót a megfelelő kategóriába kell besorolnunk. Ez nem pusztán adminisztratív lépés, hanem felelős szakmai döntés, mert legyünk őszinték: a besorolás nem egyszerű terület. Intézmény-vezetőként, gazdasági vagy munkaügyes kollégaként pontosan tudjuk, hogy itt minden apró részlet számít. A végzettség, a korábbi jogviszonyok, a tapasztalat – mind-mind befolyásolják, hova kerül az új munkatárs a rendszerben. És bár kívülről talán csak egy aláírt dokumentumnak tűnik, valójában egy fontos pillanatról van szó: arról, hogy az új kolléga a helyére kerüljön – szakmailag és jogilag egyaránt.

No de, mi számít igazán? A diploma? Az érettségi? A szakképesítés? A tapasztalat? És mi történik akkor, ha a munkatárs időközben továbbtanul? A jogszabályok nem mindig könnyen értelmezhetők, a gyakorlat pedig sokszor árnyaltabb, mint egy paragrafus.

Éppen ezért született ez a 2 részes cikksorozat. Célunk, hogy közérthetően, a mindennapok szemszögéből segítsünk eligazodni a besorolás kérdésében egyházi fenntartású idősotthonok esetében.

Milyen szabályok mentén gondolkodjunk?

Az egyházi fenntartású intézményekben a foglalkoztatás során az alábbi jogszabályokat kell figyelembe venni:

- a 1992. évi XXXIII. törvény, amely közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény,
- a 2012. évi I. törvény (a munka törvénykönyvéről).

Sok intézmény – még munkaviszony esetén is – a közalkalmazotti bértáblát alkalmazza irányadóként, mert kiszámítható és átlátható rendszert biztosít.

Az idősotthonok szakmai működésének alapját a 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, valamint a képesítési minimumokat részletező 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet határozza meg.

ISSN 2939-7235

A legfontosabb alapelv

A besorolást nem a dolgozó legmagasabb végzettsége, hanem a betöltött munkakör képesítési követelményei határozzák meg. Ez a közalkalmazotti rendszer alaplogikája. Vagyis nem az a döntő kérdés, hogy a munkavállalónak „még milyen papírja van", hanem az, hogy az adott munkakör betöltéséhez mit ír elő a jogszabály. Ha például egy ápolói munkakör középfokú szakképesítést igényel, akkor a fizetési osztály ehhez igazodik – akkor is, ha a munkavállaló felsőfokú végzettséget szerzett.

Mit mond a jogszabály?

1. 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint a fizetési osztály meghatározásánál a munkakör betöltéséhez előírt végzettség az irányadó.
2. A 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet pedig részletesen rögzíti, hogy az idősotthonokban egyes munkakörök milyen képesítési feltételekhez kötöttek.

A besorolás tehát mindig abból indul ki:

- Mit ír elő a jogszabály?
- Milyen végzettség szükséges az adott feladat ellátásához?

A lényeg egy mondatban

Nem az a kérdés, hogy milyen végzettsége van, hanem az, hogy mit kíván meg a munkakör.

Záró gondolat – és egy kérdés az áprilisi folytatáshoz

Talán most már tisztábban látjuk az alapelvet: a **besorolás a munkakörhöz kötődik**. De vajon biztosan tudjuk, hogyan kell ezt az elvet helyesen alkalmazni? Mert a gyakorlatban nem az elv ismerete jelenti a legnagyobb kihívást, hanem az, hogy következetes, átlátható és szakmailag megalapozott lépések mentén jussunk el a konkrét besorolásig. Az áprilisi számban, ezért a teljes folyamatot bontjuk ki: honnan indulunk, milyen szempontokat vizsgálunk meg, és hogyan áll össze a végleges besorolás.

Tartsanak velünk áprilisban is – beszélgessünk tovább a besorolás lépéseiről egy képzeletbeli kávé mellett.

Szerző: Érsekné Bartha Bernadett

ISSN 2939-7235

A szakmai szabályzók teljes terjedelemben elérhetők a www.szeretetszolgalat.hu honlapon is, a Módszertan – Aktuális jogszabályok fül alatt.

Elkészült "A család- és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosított szociális segítő munka folyamatairól szóló módszertani útmutató – GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS" című szakmai dokumentum 3. átdolgozott kiadása

A Módszertani útmutató aktualizálását elsősorban a szolgáltatást érintő és a 2. kiadás megjelenése óta történt jogszabályváltozások indokolták. Mindemellett a dokumentum a gyakorlati szakmai tevékenység támogatása érdekében többek között olyan új tartalmakkal egészült ki, mint:

- a gyermeket veszélyeztetető körülmények szempontjainak veszélyeztetettségi csoportok szerinti összefoglalása;
- amennyiben felmerül a gyermek nevelésbe vétele kezdeményezésének szükségessége, a javaslat objektív alátámasztását elősegítő sztenderdizált módszer bemutatása;
- a Gyermekeink védelmében elnevezésű informatikai rendszerhez kapcsolódó dokumentációs tevékenység egyes folyamatelemek szerinti ismertetése;
- a születendő gyermek haza nem adhatóságának megállapítására irányuló gyermekvédelmi hatósági eljárás folyamatának részletes leírása.

A Módszertani útmutatót kiadta: Dr. Zsilinszky László szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár

Kiadás dátuma: 2026. február 16.

A Kormány 31/2026. (II. 26.) Korm. rendelete

A 31/2026. (II. 26.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi gondoskodásból nagykorúvá válással kikerülő fiatal felnőttek munkaerőpiaci esélyeinek javítása érdekében rögzíti az állami szervek (és állami többségi befolyású cégek) **foglalkoztatási kötelezettségének** végrehajtási szabályait.

A rendelet szerint állami foglalkoztatásra jogosult az érintett fiatal felnőtt 18–24 éves kor között, illetve utógondozói ellátás alatt legkésőbb 24 éves korig (javítóintézeti nevelésből kikerülők kivételével). A gyámhivatal már 6 hónappal nagykorúság előtt tájékoztat, és a megszűnésről/utógondozásról szóló határozatban rögzíti a jogosultság tényét.

A fiatal felnőtt személyesen nyújt be foglalkoztatási igényt a lakóhely szerint illetékes állami foglalkoztatási szervnél. A szerv közvetítési folyamatot indít: 40 napon belül felméri a képességeket és lehetőségeket, majd álláshelyeket ajánl. A fiatal 8 napon belül legfeljebb 10 álláshelyet jelöl meg sorrendben; ez alapján 5 napon belül kijelölnek egy foglalkoztatásra köteles állami szervet, amelynek 15 napon belül jogviszonyt kell létesítenie. A beilleszkedést munkahelyi mentor segíti legalább 6 hónapig, és a kapcsolódó támogatások a munkaerőpiaci programok szerint járhatnak.

A kötelezettség megszűnik a 24. életév betöltésével, vagy ha az e rendelet alapján létesített jogviszonyok összesen elérik a 3 évet, illetve akkor is, ha a jogosult tartósan nem működik együtt (három írásbeli felszólítás után).

A rendelet **2026. március 1-jén** lépett hatályba, és átmeneti szabályok vonatkoznak azokra is, akik már korábban kikerültek, de még nem töltötték be a 24. életévüket (értesítés 2026. március 31-ig).

A Kormány 32/2026. (II. 26.) Korm. rendelete

A 32/2026. (II. 26.) Korm. rendelet célja, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban élő fiatalok munkaerőpiaci esélyeit javítsa azzal, hogy támogatást nyújt a „B", „C" és „CE" kategóriás vezetői engedély, valamint a GKI igazolvány megszerzéséhez.

A rendelet szerint jogosult a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermek, a rendszerből nagykorúság miatt kikerült fiatal felnőtt a kikerülést követő 1 éven belül, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal az ellátás időtartama alatt, illetve annak megszűnésétől számított 1 éven belül, de legfeljebb 25 éves korig (a javítóintézeti nevelésben részesülők kivételével).

Az állam megtéríti többek között az orvosi alkalmassági vizsgálat, az elméleti és gyakorlati képzés, a vizsgák, a vezetői engedély kiállításának, valamint a GKI képzés és vizsgák díját. A támogatás összege a ténylegesen megfizetett díj, és akkor is jár, ha a vizsga sikertelen.

A költségeket először a fenntartó előlegezi meg, majd a Magyar Államkincstárnál igényli vissza az összeget elektronikus úton. Az eljárás határideje 20 nap, a megítélt támogatást a Kincstár utalással folyósítja. A rendelet **2026. március 1-jén** lépett hatályba, az igények 2026. szeptember 1-jétől nyújthatók be.

A Kormány 1060/2026. (II. 26.) Korm. határozata

A Kormány a gyermekvédelmi rendszerben nevelkedett fiatal felnőttek állami szerveknél való foglalkoztatásának biztosításáról, továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet alapján az 1. melléklet szerinti gazdasági társaságokat jelöli ki, hogy az állami foglalkoztatási szervvel az állami foglalkoztatásra jogosultak elhelyezése érdekében elsődlegesen együttműködjenek.

A Kormány 1061/2026. (II. 26.) Korm. határozata

A Kormány

1. az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 33. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva elrendeli a Magyarország 2026. évi központi költségvetéséről szóló 2025. évi LXIX. törvény 1. melléklet XIV. Belügyminisztérium fejezet, 20. Fejezeti kezelésű előirányzatok cím, 32. Szociális, gyermekvédelmi, gyermekjóléti és fogyatékos személyek esélyegyenlőségét elősegítő célelőirányzatok alcímének a 9. Gyermekvédelmi gondoskodásban élők vezetői engedélye megszerzésének támogatása jogcímcsoporttal történő kiegészítését; Felelős: nemzetgazdasági miniszter belügyminiszter Határidő: 2026. március 1.

2. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy – a belügyminiszter bevonásával – gondoskodjon legfeljebb 701 000 000 forint többletforrás biztosításáról a gyermekvédelmi gondoskodásban élők járművezetésre jogosító vezetői engedélyének megszerzéséhez nyújtott támogatás biztosítása érdekében. Felelős: nemzetgazdasági miniszter belügyminiszter Határidő: a felmerülés ütemében

Módszertan a gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben, nevelőszülői hálózatokban és a javítóintézetekben ellátott gyermekek és fiatal felnőttek bántalmazási eseteinek kivizsgálására és kezelésére vonatkozó intézményi, fenntartói és ágazati módszertan – negyedik módosított változat.

„A gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben, nevelőszülői hálózatokban és a javítóintézetekben ellátott gyermekek és fiatal felnőttek bántalmazási eseteinek kivizsgálására és kezelésére vonatkozó intézményi, fenntartói és ágazati módszertan" negyedik módosított változata elkészült és 2026. február 17-én dr. Zsilinszky László szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár jóváhagyta.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban Gyvt.) 2018. január 1. napjától hatályos módosításának értelmében a Gyvt. 11. (I b) bekezdése az alábbiakról rendelkezik:

„A gyermek bántalmazással szembeni védelemhez való jogának érvényesítése érdekében a gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményben és a javítóintézetben felmerült gyermekbántalmazási esetek kivizsgálása és kezelése a miniszter által jóváhagyott, a minisztérium honlapján közzétett intézményi, fenntartói és ágazati módszertan alapján történik."

ISSN 2939-7235

Böjt és egészség

A nagyböjt a tudatos lemondás ideje. A böjt hagyománya évszázadok óta része a keresztény kultúrának, ugyanakkor napjaink egészségtudatos szemlélete új megvilágításba is helyezi. Fontos, hogy a lelki célkitűzés mellett figyelemmel legyünk testi állapotunkra és felelősségünkre is.

A klasszikus böjt (például a húsfogyasztás mellőzése vagy az egyszerűbb étkezés) egészséges felnőttek számára általában nem jelent megterhelést. Sőt, a mértékletesebb, könnyebb étrend átmenetileg tehermentesítheti az emésztőrendszert, csökkentheti a túlzott kalóriabevitelt, és segítheti a tudatosabb étkezési szokások kialakulását.

Ugyanakkor lényeges hangsúlyozni: a böjt nem lehet öncélú megvonás. Nem cél a szervezet kimerítése, a vércukorszint veszélyes ingadozása vagy a legyengülés.

Különös odafigyelést igényel:

- cukorbetegség,
- szív- és érrendszeri betegség,
- gyomor- és bélrendszeri problémák,
- várandósság és szoptatás,
- időskor,
- rendszeres gyógyszerszedés.

Intézményi ellátásban élő személyeknél a böjt kérdése mindig egyéni mérlegelést igényel. Az egészségi állapot elsőbbséget élvez és szükség esetén szakember bevonása javasolt.

Az utóbbi években sok szó esik az időszakos böjtről (intermittáló fasting), amely meghatározott idősávokra korlátozza az étkezést. Bár egyes kutatások szerint kedvező anyagcsere-hatásokkal járhat, alkalmazása kizárólag egészséges felnőtteknél és körültekintéssel javasolt.

A nagyböjti lemondás azonban nem kizárólag étkezési formát ölthet. Az egészség szempontjából kifejezetten hasznos lehet:

- a rendszeres, napi séta beiktatása,
- az elegendő folyadékfogyasztás tudatosítása,
- az alvásidő növelése,
- a képernyőhasználat csökkentése,
- a koffein- vagy cukorfogyasztás mérséklése.

A böjt testi szinten is önfegyelemre nevel. Segít felismerni, mikor eszünk valódi éhségből, és mikor feszültség, unalom vagy érzelmi okok miatt. Ez a felismerés már önmagában egészségvédő tényező.

A nagyböjti gyakorlat akkor válik valóban építővé, ha arányos, felelős és személyre szabott. A cél nem a teljesítmény, hanem az egyensúly helyreállítása testben és lélekben egyaránt.

Szerző: Kepes Anita

ISSN 2939-7235

A nagyböjt, mint önismereti lehetőség

A segítő hivatás fokozott érzelmi jelenlétet kíván. Nap, mint nap találkozunk kiszolgáltatottsággal, betegséggel, veszteséggel, olykor indulatokkal és tehetetlenséggel is. Ez a folyamatos készenlét hosszú távon érzelmi kimerüléshez vezethet, ha nem társul hozzá tudatos önreflexió.

A nagyböjt kivételes lehetőség arra, hogy lelassítsuk a belső folyamatainkat. A lemondás ugyanis felszínre hozza a megszokásokat. Amikor elhagyunk egy szokott „támaszt" (például az esti nassolást, a folyamatos telefonhasználatot vagy a túlzott információfogyasztást), láthatóvá válik, mihez nyúlunk feszültség esetén.

Ez az időszak alkalmas arra, hogy feltegyünk magunknak néhány őszinte kérdést:

- Mi merít ki leginkább a munkámban?
- Milyen helyzetekben érzem magam tehetetlennek?
- Hol vannak a személyes határaim?
- Képes vagyok-e segítséget kérni?

A mentálhigiéné egyik alapelve a tudatosság. Az automatikus reakciók felismerése már önmagában változást indíthat el. Ha például észrevesszük, hogy stresszhelyzetben türelmetlenebbek vagyunk, a nagyböjt lehetőséget ad arra, hogy tudatosan más választ adjunk.

A rendszeres, rövid reflektív gyakorlatok (például nap végi önvizsgálat, hálanapló vezetése vagy rövid csendes percek) segíthetnek rendszerezni a napi élményeket. Ez különösen fontos a kiégés megelőzésében.

A lemondás pszichológiai értelemben az önszabályozás erősítése. Amikor képesek vagyunk tudatos döntést hozni, nő a kompetenciaérzésünk. A belső stabilitás nem a körülmények kiszámíthatóságából fakad, hanem abból a tapasztalatból, hogy képesek vagyunk irányítani reakcióinkat.

A nagyböjt közösségi dimenziója sem elhanyagolható. Egy közösségben megosztott tapasztalat, egy rövid közös beszélgetés, akár egy heti 20 perces reflektív alkalom erősítheti az összetartozás élményét. A közösen vállalt célok támogatják a kitartást.

A nagyböjt végső soron nem a hiányról szól, hanem a rendeződésről. Arról, hogy ami lényeges, előrébb kerüljön. Hogy a szolgálat ne kimerítő kötelesség, hanem belső forrásból táplálkozó hivatás maradjon.

Szerző: Kepes Anita

ISSN 2939-7235

Irányt mutató dokumentumok
Szakmai program és kötelező mellékletei 1.

A Módszertani kitekintő előző részében áttekintésre került a szociális ellátásokban kötelezően alkalmazandó dokumentumok rendszere. A bemutatott csoportosítás alapján két fő típus különíthető el: egyrészt az egységes nyomtatványok, másrészt azok, amelyeket a jogszabályi előírások mentén, formai kötöttségek nélkül szükséges elkészíteni.
A jelenlegi és a következő lapszámok az egyedileg kialakított dokumentumok bemutatására fókuszálnak, elsőként a **szakmai programot és annak kötelező mellékleteit állítva a középpontba.**

A szakmai program jelentősége, tartalma

A szakmai program a szociális ellátások működésének egyik legfontosabb alapdokumentuma. Lényegében ez adja azt az alapot, amire a teljes szolgáltatásnyújtás szervezése és megvalósítása ráépül – a célok meghatározásától a tevékenységeken át egészen az együttműködések és a működés módjának kialakításáig. Összefoglalja, hogy a szociális szolgáltató vagy a szociális intézmény milyen értékek mentén dolgozik, kiket kíván elérni, milyen eszközökkel támogatja az igénybe vevőket.

A kötelező tartalmi elemeket az **1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet (továbbiakban: Szakmai rendelet) 5/A. § (1)** bekezdése határozza meg, az alábbiak alapján:

„a) a szolgáltatás célját, így különösen
aa) a megvalósítani kívánt program konkrét bemutatását, a létrejövő kapacitások, a nyújtott szolgáltatáselemek, tevékenységek leírását,
ab) a más intézményekkel történő együttműködés módját,

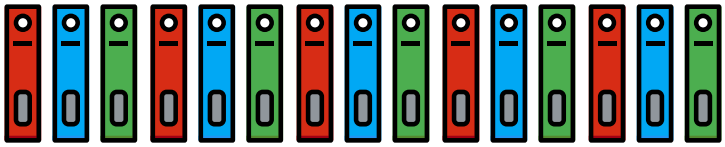

b) az ellátandó célcsoport megnevezését,
c) azt, hogy a fenntartó a 2. § l) pontja szerinti szolgáltatási elemek közül melyeket biztosítja,
d) az ellátás igénybevételének módját,
e) a szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módját.”[1]

Egyes ellátások (a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a demenciával élő személyek nappali ellátása vagy a közösségi szolgáltatások) esetében a felsorolt követelmények **speciális tartalmakkal** egészülnek ki. Illetve **bizonyos kivételek** is megjelennek, mint például a **Szakmai rendelet 2.§ l) pontja szerinti szolgáltatási elemek esetében**. **A szolgáltatási elemek biztosítása** és a szakmai programban történő bemutatása csak bizonyos ellátási típusok esetében kötelező. Ennek meghatározásához a Szakmai rendelet vonatkozó részei, valamint a **Szakmai Program készítéséhez készült Ajánlás**[2] (továbbiakban: Ajánlás) **nyújt pontos útmutatást.**

[1] 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 5.§ (1) bekezdés
[2] Ajánlás Szakmai Program készítéséhez szociális ellátást biztosítók számára 2020 – Szociális Ágazati Portál

A szakmai program elkészítése

Egyházi és nem állami fenntartás esetén a fenntartó feladata gondoskodni az intézmény működését meghatározó alapdokumentumok elkészítéséről (Szociális törvény 92/C. § 1) a) pontja).

Ez alapján a szakmai program, a szervezeti és működési szabályzat, valamint a házirend összeállítását a **fenntartó** maga is elvégezheti, vagy megbízhat egy **általa kijelölt személyt**.

A gyakorlatban ez többnyire úgy valósul meg, hogy a dokumentumokat az intézményvezető készíti el, míg a **jóváhagyás és elfogadás a fenntartó hatáskörében marad.**

Az elkészítést követően a tartós bentlakásos intézményekben működő **érdekképviseleti fórum előzetesen véleményezi** az ellátottak mindennapjait és az intézmény belső működését érintő dokumentumokat, köztük a szakmai programot és a házirendet is. (Szakmai rendelet 43/A.§ 3) a) pontja)

Néhány általános javaslat, amit érdemes figyelembe venni a szakmai program készítésekor

- A szakmai programon szükséges jelölni a készítés-, a fenntartói jóváhagyás-, és a hatálybalépés időpontját.
- Amennyiben releváns (tartós bentlakásos intézmény), az érdekképviseleti fórum előzetes véleményezésének megtörténtét is javasolt rögzíteni a dokumentumban (például a Záradékban az ÉF elnök aláírásával és dátummal, esetleg kiegészítve rövid, szövegszerű utalással).
- A minden mellékletet külön fejezetben áttekinthető sorszámozással érdemes feltüntetni.
- A szakmai program gyakran tartalmazza a kapcsolódó jogszabályok felsorolását. Ezeket időnként érdemes átnézni és szükség esetén frissíteni.
- A Szakmai rendelet 5/A. § (3) bekezdése szerint a szakmai programot módosítani kell, ha annak tartalma változik. Fontos figyelni arra is, hogy a már nem aktuális vagy a szolgáltatásban nem alkalmazott elemek kikerüljenek a dokumentumból. Ilyen például a fogyatékossággal élő személyek nappali ellátásában az egyéni gondozási terv alkalmazási kötelezettségének megszűnése.

A szakmai program elkészítésekor, felülvizsgálatakor javasolt alkalmazni a **Szakmai Program készítéséhez készült Ajánlást**[3] (továbbiakban: Ajánlás), amiben részletesen bemutatásra kerül a kidolgozás módszertana, valamint azok a gyakorlati szempontok, amelyek egyes ellátási típusok esetében kiemelt jelentőséggel bírnak.

A szakmai program mellékleteinek – a házirendnek, a megállapodásnak, valamint a szervezeti és működési szabályzatnak - a bemutatása a következő számban jelenik meg.

Jelen cikk tájékoztató és támogató jellegű, ennek megfelelően nem minősül jogforrásnak, nem hivatkozható, továbbá nem helyettesíti a hatósági állásfoglalást, a vonatkozó jogszabályok alapos ismeretét és az egyedi esetekhez igazodó szakmai mérlegelést.

Szerző: Laja Tiborné Zsuzsa

[3] Ajánlás Szakmai Program készítéséhez szociális ellátást biztosítók számára (2020) – Szociális Ágazati Portál

ISSN 2939-7235

Határátlépés
Mozgásos önismereti és asszertív játék

A foglalkozás témája, célja:

A résztvevők testi élményen keresztül tapasztalják meg saját határaikat és megtanulják azokat felismerni, jelezni és képviselni. A gyakorlat segíti az asszertív önkifejezést és a másik személy határainak tiszteletben tartását, kedvezően hat a csoportdinamikára.

Célcsoport: A gyakorlatot férfi szenvedélybetegek rehabilitációs intézményében alkalmazzuk, de más célcsoportokkal (pl. női vagy vegyes csoportok, idősek) is jól alkalmazható.

Időtartam: 45-60 perc

Szükséges eszközök: kényelmes ruházat, tágas tér, pokróc vagy ülőhely a megbeszéléshez, opcionálisan halk zene.

A foglalkozás leírása:

A csoport egy tágas térben (terem vagy udvar) helyezkedik el. A résztvevők párokba állnak egymással szemben, kb. 4-5 m távolságra egymástól. Az egyik fél lassan elindul a másik felé, miközben a másik csak nézi őt. A megfigyelő feladata az, hogy amikor úgy érzi, hogy a másik túl közel ér, vagy kényelmetlenül érzi magát, akkor egyértelműen kimondja: „Állj meg, kérlek!" vagy: „Itt a határom." A közeledő azonnal megáll és megköszöni a jelzést.

Ezután szerepcsere következik, majd újabb párosok alakulnak, hogy mindenki többféle személlyel kipróbálhassa magát.

A gyakorlat végén a csoport leül és egy irányított beszélgetés során megosztják egymással, milyen érzés volt határt húzni, illetve közeledni.

Lehetőség van arra is, hogy a gyakorlatot kibővítsük azzal, hogy a közeledő fél verbálisan is megszólal (pl. „Szükségem van rád" vagy „Szeretnék segítséget kérni") és a másik fél akkor jelez, amikor ez túl sok vagy nem komfortos.

Tapasztalatok: A résztvevők gyakran döbbennek rá, hogy milyen nehéz számukra jelezni, ha valami kényelmetlen. A gyakorlat testi szinten is megerősíti az asszertív kommunikáció alapját: a saját tér és határ védelmét.

Beküldő: Balanyi Attila,
Katolikus Szeretetszolgálat Hivatásőrző Ház

Kiadó neve: Katolikus Szeretetszolgálat • **Kiadó székhelye**: 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 27/A.
Kiadásért felelős személy neve: Dr. Vajda Norbert • **Szerkesztésért felelős személy neve**: Szlávik Bence